

Nad jeziorem Lednickim odkryto trzecią przeprawę mostową z końca XIII w.

24 września 2017

Zespół archeologów, który prowadził podwodne badania w jeziorze Lednickim, natrafił na pozostałości po trzeciej przeprawie mostowej, prowadzącej z wyspy Ledniczki na zachodni brzeg jeziora. Most pochodzi najprawdopodobniej z końca XIII w.

Jak podkreślono w środę na konferencji prasowej w siedzibie Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy, informacja o trzecim moście na jeziorze, oraz o pozostałościach drewna wydobywanego z tego obszaru znana była wcześniej w większości jedynie z lokalnych przekazów ustnych.

„Tegoroczne badania pozwoliły odkryć nie tylko pozostałości elementów konstrukcyjnych, ale również cenne zabytki. Badania dendrochronologiczne przeprowadzone przez prof. dr. hab. Tomasza Ważnego z UMK pozwoliły ustalić, że drzewo wykorzystane do budowy tego mostu zostało ścięte parę lat po roku 1293 roku” – zaznaczył dyrektor Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy, prof. dr. hab. Andrzej Marek Wyrwa. Dwa pozostałe mosty na jeziorze Lednickim wybudowane były w latach 963-964.

Jak dodał Wyrwa „tegoroczne badania objęły obszar nie tylko znanych już przepraw mostowych, ale realizowane były również w innych częściach akwenu. W trakcie badań wykonano setki godzin nurkowań, sprawdzono około 15 km linii brzegowej jeziora, realizując tzw. prospekcje podwodne”.

Kierownik Zakładu Archeologii Podwodnej z Instytutu Archeologii Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu dr. hab. Andrzej Pydyn podkreślił, że odkrycie trzeciej przeprawy

mostowej w jeziorze Lednickim jest największym i najbardziej ekscytującym tegorocznym odkryciem.

„Ta przeprawa mostowa łączyła stosunkowo niedużą wyspę Ledniczkę ze stałym lądem od zachodniego brzegu. O przeprawie tej wspominały przekazy ustne i tak naprawdę archeolodzy podwodni szukali jej praktycznie 40 lat”- zaznaczył Pydyn.

Jak mówił, most przez lata był praktycznie niewidoczny. „Odbywające się tam tzw. prospekcje podwodne, gdzie nurkowie schodzili pod wodę, obserwowali, dotykali wierzchnią warstwę mułu – do niczego wcześniej nie doprowadziły. Te poszukiwania były realizowane już właściwie od lat 90. wracano do nich w pierwszej dekadzie XXI, natomiast kompleksowe podejście do tematu, zastosowanie badań nieinwazyjnych, i wykorzystanie doświadczenia archeologów podwodnych pozwoliło na dokonanie tego odkrycia” – stwierdził archeolog.

Stały zespół badawczy, który eksplorował dno jeziora Lednickiego składał się z 5 osób, które przez kilka miesięcy były zaangażowane w projekt. Rotacyjnie przy badaniach uczestniczyły także dodatkowe osoby, w tym absolwenci i studenci archeologii z różnych ośrodków akademickich. W trakcie badań stosowane były nowoczesne metody nieinwazyjne, w tym sonar wielowiązkowy, profiler osadów dennych oraz magnetometr. Zespół nurków sprawdził ponad 250 anomalii widocznych podczas badań nieinwazyjnych.

„Odkrycie trzeciego mostu zmienia nam obraz tego, co się działo tutaj po okresie wczesnopiastowskim. Jak wiemy, oczywiście miejsce to było bardzo ważne na przełomie X i XI wieku, natomiast to, że zbudowano tu kolejną przeprawę mostową pod koniec XII w. wieku świadczyło, że nadal był to ważny ośrodek, może już nie władzy książęcej, królewskiej, ale na pewno władzy kasztelańskiej, czyli systemu jakby organizacji państwa i władzy w tym rejonie Wielkopolski” – dodał.

Podczas badań archeologom udało się także odnaleźć kolejne

eksponaty, w tym elementy uzbrojenia, naczyń. W toku prac zlokalizowano kilkanaście potencjalnych podwodnych stanowisk archeologicznych, w tym niektóre zmieniające w sposób znaczący dotychczasową interpretację procesów osadniczych, do jakich dochodziło w rejonie jeziora Lednica.

Pydyn podkreślił, że jezioro Lednickie na pewno nie odkryło jeszcze przed badaczami wszystkich swoich tajemnic. „Badania objęły tylko część jeziora, natomiast te wyniki, które uzyskaliśmy teraz, to są wyniki, które będziemy analizowali przez lata. Wykonanie tych skanowań to kwestia kilku, kilkunastu dni, natomiast dokładna analiza to z pewnością praca na kolejne miesiące i lata. Myślę też, że pojawiające się nowe i udoskonalone techniki badań, zwłaszcza badań nieinwazyjnych będą pozwalały odkrywać nam coraz więcej tajemnic jeziora Lednickiego” – powiedział Pydyn.

Dyrektor Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy, prof. dr. hab. Andrzej Marek Wyrwa zaznaczył, że odkryty i zlokalizowany w przestrzeni jeziora Lednickiego most „odgrywa niezwykle ważną rolę, ponieważ uzupełnia naszą dotychczasową, dosyć wąską, wiedzę na temat zagospodarowania tego miejsca już w okresie rozbitcia dzielnicowego na ziemiach polskich”.

„Dotychczas wydawało się, że mamy okres piastowski, ten wczesnopiastowski, który się kończy po ok. 1038-1039 roku i jak gdyby Ostrów, jak wynika ze źródeł pisanych i archeologicznych, traci swoje pierwotne bardzo wielkie znaczenie, ale społeczeństwo i szczególnie te osady, które tutaj istniały funkcjonowały w dalszym ciągu. W związku z tym należało się spodziewać dodatkowych rzeczy” – powiedział Wyrwa.

„W naszym przypadku pierwsze wzmianki o takiej kasztelanie ostrowskiej w źródłach pisanych mamy z 1234 roku, ale tych źródeł jest bardzo mało, i praktycznie one nie istnieją, stąd te wszystkie dane historyczne i archeologiczne, dendrochronologiczne, które mamy – połączywszy je ze sobą –

wskazują na to, że właśnie pod koniec XIII w., z początku XIV w. aż po wiek XV ten mały gródek na wyspie Ledniczka był wpleciony w tę wielką część administracji jeszcze państwa piastowskiego” – podkreślił profesor.

Jak mówił, historycy nadal badają, jaka była rola i znaczenie Ledniczki. „Do końca nadal nie wiemy. Są materiały z okresu wczesnego średniowiecza, ale bez dodatkowych, poszerzonych badań trudno powiedzieć. Skoro była, na pewno była wykorzystywana do form obronnych, ale mostów, które łączyłyby ją w okresie wczesnego średniowiecza jeszcze nie zarejestrowano” – powiedział.

Jak dodał, z tego co mówią archeolodzy podwodni, w jeziorze „znajduje się bardzo wielka warstwa mułu”. „Jeśli będą zezwolenia konserwatorskie, jeśli się przebijemy przez tę warstwę, będziemy widzieli, co się dzieje głębiej, bo ten most, trzeci, prawdopodobnie nie jest ostatnim mostem” – podkreślił.

Podwodne badania archeologiczne w wodach jeziora Lednickiego prowadzone są we współpracy Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy, Stowarzyszenia Naukowego Archeologów Polskich, oddział w Warszawie oraz Zakładu Archeologii Podwodnej z Instytutu Archeologii Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, a ich realizacja odbywa się w ramach projektu „Kolebka Piastów – archeologiczne prospekcje podwodne w rejonie jeziora Lednickiego”. Projekt jest dofinansowany przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Głębokość jeziora Lednickiego sięga 8-12 metrów. Z Ledniczką sąsiaduje wyspa Ostrów Lednicki, która zdaniem wielu historyków – była miejscem chrztu Mieszka I. Stąd pochodzi jedna z największych kolekcji zabytków z początków chrześcijaństwa, z najstarszym w Polsce relikwiarzem – fragmentem krzyża Chrystusa. Niewykluczone, że relikwiarz jest pamiątką z czasu chrztu Mieszka I.

Autorstwo: Anna Jowska

Źródło: NaukawPolsce.PAP.pl